

1910

Inledning

Det var den första majdemonstrationen efter den förlorade storstrejken 1909. I majtalet hänvisade Branting till detta men tolkade det positivt: arbetarklassen har inte låtit "kuva sig". Men reaktionen utnyttjade arbetarrörelsens försvagning genom bland annat ett förslag till föreningslag, arbetsavtalslag och skärpta bestämmelser mot allmänfarliga strejker. Detta påtalades också i majresolutionen. I resolutionen nämndes också nödvändigheten av "aktiv solidaritet mellan alla länders arbetare" vilket anknöt till erfarenheter under storstrejken. Detta behandlades för övrigt på förslag av Branting också på Socialistinternationalens kongress i Köpenhamn i slutet på augusti och början av september.

1. Majtalet

- Ort: Sandviken, Folkets park.
- Källa: Arbetarbladet 1910-05-02, s. 3, Sandviken.

Demonstrationen i Sandviken fick i år ännu större tillslutning än de föregående åren, trots det från visst håll talats om den stora "manspillan" under fjolårets stora strid. Manspillan syntes vara till finnandes bland dem, som i vanliga fall bruka kanta vägen där demonstrationståget gått fram. Demonstrationståget räknade 2,400 deltagare med 2 musikkårer och 11 fanor och standar.

Vid Folkets park, där demonstrationsstalet hölls av riksdagsman Hjalmar Branting, voro, lågt räknat, samlade 3,500 personer.

Tal. började sitt föredrag med att erinra att det i år förflutit jämt 20 år sedan arbetarna inom hela världen avhöllo sin första majdemonstration. Ingen kunde då drömma om att arbetarrörelsen på dessa år skulle växa så stark som den i verkligheten blivit. Arbetarklassen har icke vunnit mycket på dessa år, men fjolårets stora strid visade att den svenska arbetarklassen icke i första taget låter kuva sig. Därför söker också nu reaktionen på alla sätt att smida arbetarklassen i bojor. På riksdagens bord ligga för närvarande flera förslag att för framtiden klavbinda arbetarklassen. Bland dessa finnes föreningslagen, vilken allt för litet blivit uppmärksammas. Skulle detta förslag bli lag komma alla, såväl ekonomiska, som ideella föreningar att hämmas i sin rörelsefrihet. Fackföreningarna måste då ovillkorligen inregistreras för att stå skyddade, icke minst från sina egna medlemmars sida. Det förslag till arbetsavtalslag, som av regeringen är framlagt är icke annat än ett försök, att genom lagstiftning söka hjälpa arbetsgivarna till det, som de under fjolårets öppna strid icke kunde tillkämpa sig. Endast det i förslaget att arbetsgivarna skola

äga rätt att under avtalstiden förklara lockout, då motsvarande rätt icke tillkommer arbetarne, är betecknande för att icke en dylik lag kommer att skapa den arbetsro, som industrin så väl är i behov av.

Vilka skola nu stifta dessa lagar? Jo, en riksdag som icke själv godkänner sin egen sammansättning. Man kunde fordra att så genomgripande lagförslag kunde få bliva vilande tills folket fått utnyttja de fördelar som det proportionella valsättet tillförsäkrar dem. Men nej! Reaktionen med hjälp av den sittande regeringen söker på allt sätt att nu i älvte timman ställa om sitt hus.

Tal. påvisade de svenska arbetsgivarnas stora hänsynslöshet och uppläste det cirkulär, om arbetsförbud för alla tyska arbetare, som Centrala arbetsgivareförbundet utsänt. Tal. manade till slut att talrikt samlas inom de fackliga och politiska organisationerna emedan detta är det starkaste medel arbetarna ha gent emot arbetsgivarnas allt mera växande brutalitet.

Föredraget mottogs med livliga applåder och bifallsyttringar.
Därefter antogs partiresolutionen enhälligt.

2. Nyhetstelegram

- Källa: Social-Demokraten 1910-05-02, s. 3 [av Branting?].

Sandviken. Demonstrationen här fick stor tillslutning. Omkring 2,000 personer deltog i tåget, vari syntes ett dussintal fanor. I Folkets park, där riksdagsman *Hj. Branting* talade, hade över 3,500 personer samlats.

Hr Branting talade en och en halv timmes tid mot klasslagstiftningen, påvisande hurusom klasskampen skärpes allt mer och mer. Arbetarklassen kan icke desto mindre med förtröstan motse framtiden, ty själva ökningen av motståndet vittnar om arbetareklassens växande makt.

Ett standar, varpå lästes: "Bort med första kammaren" medfördes i demonstrationståget. En del arbetare från närbelägna bruk hade rest in till samhället och fylkade sig till demonstranterna.

3. Resolutionen

- Källa: SAP, Verksamhetsberättelse 1910, s. 6-7.

Arbetets män och kvinnor, samlade 1 maj i ett antal av -- [så i texten] betona i främsta rummet, i anslutning till den internationella socialdemokratiska arbetarrörelsens paroll och i tider med skärpt klassbrytning, nödvändigheten av

alltmer aktiv solidaritet mellan alla länders arbetare och inom arbetareklassen i varje land.

Samling alltså kring såväl den internationella fredens och folkförbrödringens sak som 8-timmars-dagen. Denna stora reform kräves både för folkkraftens bevarande och höjande och som ett viktigt steg till samhällets ökande kontroll över produktionen och dennas slutliga överföring i samhällets hand.

Överallt i vårt land förnimmes ännu genljudet av fjolårets stora arbetskonflikt. Våra fiender försöka att till häm[n]d för arbetarnas stolta uppmarsch nu sätta tvångströja på arbetareklassens rörelsefrihet. Gentemot dessa planer såväl som mot allsköns redan förefintlig klasslagstiftning och stats- och domaremaktens ofta visade partitagande mot arbetareklassen hävda vi verklig likhet i rätt inför lagen som oundgänglig garanti för samhällets lugna och jämna utveckling.

Men därtill fordra vi att omsider kraftiga åtgärder vidtagas mot den dyrtid varunder folket lider. Livsmedelstullarna måste avskaffas och de prispfördyrande trustbildningarna strängt övervakas.

Vi kräva sålunda i likhet med våra bröder i alla länder: lagstadgad normalarbetsdag, militarismens fullständiga utplånande, fred och broderskap mellan folken.

Vi kräva här i landet särskilt att en gräns sättes för den kapitalistiska och byråkratiska reaktionens allt hänsynslösare framfart. Vi kräva likhet inför lagen, trygghet för våra organisationer och en damm satt för folkutplundringen.